

Doporučený postup při CDA

ZUR522 Náboženství a religiozita v českých médiích optikou kritické diskurzivní analýzy

Krok 0: očekávání

- ▶ záznam vlastního, doposud „samozřejmého“ vnímání zkoumané kauzy (motivace, předpoklady, výkladové rámce etc.)
- ▶ nejde o sepisování formalizovaných hypotéz
- ▶ research diary / methodological journal

Krok 1: úvodní pročtení všech analyzovaných článků

- ▶ inspirace ze strukturalismu: nejde jen o identifikování prvků, ale především strukturálních/funkčních vztahů mezi nimi
- ▶ inspirace z hermeneutiky: hermeneutický kruh
- ▶ nejdřív si prostudovat pracovní korpus textů, pak provedení dílčích analýz
- ▶ identifikování hlavních témat a aktérů + perspektivy, skrze niž jsou nahlíženi
 - ▶ ideologický čtverec (van Dijk, Wodak)
 - ▶ pravidla diskurzu (reprezentace, identity a vztahy; Fairclough)
 - ▶ sedm oblastí konstrukce reality (Gee)

Krok 1: úvodní pročtení všech analyzovaných článků

- ▶ *„It is recommended that a very general 'genre analysis' of the genres involved in a discourse precedes the detailed analyses of the selected, concrete linguistic tokens, for example, texts. In order to be able to identify the idiosyncratic peculiarities of a specific singular text, one has to know something about the general features and structures of the semiotic type, that is to say, of the institutionalised, codified pattern of linguistic (interaction to which the concrete text belongs. In this respect, particularly the macro-structures of syntactic cohesion and semantic coherence, the global mood structure (the Exchange of speech acts or speech functions) and genre-specific stylistic features, can be the focus of analysis.“ (Reisigl – Wodak 2002, p. 36)*

Krok 2: ukotvování

- ▶ rešerše sociální praxe: kontextualizace
 - ▶ podle definice výzkumného záměru: zjistit co nejvíce informací o těch, kteří zkoumaný diskurz používají (jejich situovanost v sociálním prostoru + sociální jednání diskurzivní i nediskurzivní)
 - ▶ bez propojení diskurzu se sociálními aktéry je analýza labilnější/hůře obhajitelná (obvinění ze spekulativnosti)

NEBO

- ▶ analýza textu: lingvistická evidence
 - ▶ provést co nejpodrobnější analýzu všech textů (například: vypsát všechny nominalizace atp. a až následně – v ohledem na zjištění získaná z analýzy roviny diskurzivních praxí a socio-kulturních praxí - posuzovat, zda fungují ideologicky a jak)
 - ▶ bez precizní demonstrace diskurzivních mechanismů je analýza labilnější/hůře obhajitelná (obvinění ze spekulativnosti)

Krok 2: ukotvování

- ▶ v obou případech revize představy o základních prvcích diskurzu z kroku 1

Krok 3: doplnění

- ▶ analýza textu n. rešerše sociální praxe (podle toho, co bylo zpracováno v předchozím kroku)
- ▶ → znovu revize představy o základních prvcích diskurzu

Krok 4: syntéza

- ▶ konfrontování všech zjištění a jejich smysluplná prezentace
- ▶ princip abdukce
 - ▶ v CDA je předpokládán konstantní pohyb mezi teorií a daty
 - ▶ a rovněž mezi analýzou a sběrem dat
- ▶ každá analýza je **potenciálně nekonečný proces**, proto klíčová schopnost výzkumníka posoudit
 - ▶ saturovanost archivu – aby hledání dalších a dalších informací nenahradilo interpretační práci (princip saturace)
 - ▶ podloženost svých interpretací (princip evidence)

Krok 4: syntéza

- ▶ CDA chce zkoumanému jevu **porozumět a vysvětlit** ho, ne jej pouze popsat
 - ▶ ačkoli hutné deskriptivní práce bezpochyby nelze odmítnout jako irelevantní, smysl CDA je jiný – viz návaznost na kritické paradigma sociologie/mediálních studií a emancipatorní cíle)
- ▶ inspirace odjinud: hermeneutika vs. CDA (Bell 2011)

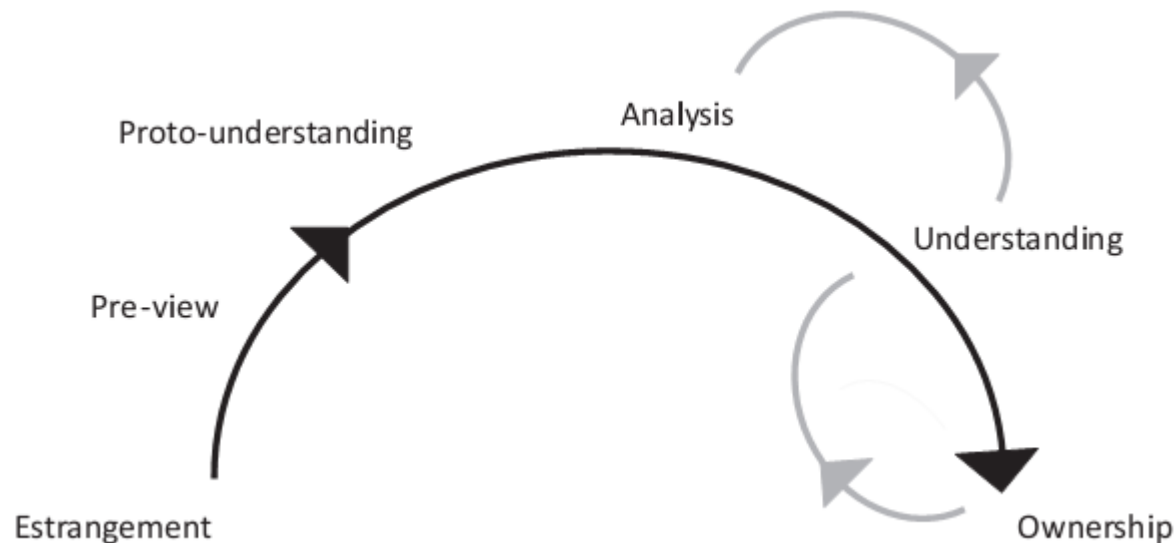

Figure 1. The Interpretive Arc (including dialectic of Analysis–Understanding–Ownership)

Práce analytika - novináře

- ▶ ve vztahu k textu a kontextu je podobná
 - ▶ analytik má víc času (ruminating upon wording and stylistic features)
 - ▶ novinář má lepší přístup ke zdrojům (komplexnější obraz x dohledávání absencí)

Další doporučení

- ▶ smyslem vědeckého bádání je přispět k sumě poznání
- ▶ = close reading, opakované čtení, přepisování analýzy
 - ▶ pozor na mechanické naplňování kategorií analýzy
 - ▶ pozor na nekritickou reprodukci přijatých kulturních modelů
- ▶ je nebezpečné myslet si, že rozumíme okamžitě a dokonale

Literatura

- ▶ Angermuller, Johannes – Maingueneau, Dominique – Wodak, Ruth (eds.). 2014. *The Discourse Studies Reader: Main currents in theory and analysis*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- ▶ Bell, Alan. 2011. „Re-constructing Babel: Discourse analysis, hermeneutics and the Hermeneutic Arc.“ In *Discourse Studies*, 13 (5): 519-568.
- ▶ Ezzy, Douglas. 2002. *Qualitative Analysis. Practice and Innovation*. London: Routledge.
- ▶ Fairclough, Norman. 2003. *Analysing discourse: textual analysis for social research*. London: Routledge.
- ▶ Fairclough, Norman. 1995a. *Media discourse*. London: Hodder Arnold.
- ▶ Fairclough, Norman. 1995b. *Critical discourse analysis: the critical study of language*. London: Longman.
- ▶ Fairclough, Norman. 1992. *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- ▶ Habermas, Jürgen. 2000. *Strukturální přeměna veřejnosti. Zkoumání jedné kategorie občanské společnosti*. Praha: Filosofia.
- ▶ Jorgensen, Marianne – Phillips, Louise. 2002. *Discourse analysis as theory and method*. London: Sage.
- ▶ Sarup, Madan. 1993. *An Introductory Guide to Post-Structuralism and Postmodernism*. Athens: University of Georgia Press.
- ▶ Wodak, Ruth – Meyer, Michael (eds.). 2002. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage Publications.